

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară
4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru insertiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Un lucru frumos.

Comitetul «Reuniunii femeilor române» din comitatul nostru, a trimis prin toate comunele, la adresa câte unei ori două doamne, preotese, învățătoare ori țerance frunțase, următorul apel, pe care îl recomandăm și noi cu toată căldura pentru a fi urmat:

Prea stimată Doamnă,

Având noi dorința ferbinte de a porni „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei” pe drumul unui avânt mai puternic, mai vedit ca în trecut, am luat unele hotărâri ce credem că sunt menite a-i da acest avânt, și a pune în mișcare și lucrare mai viuă pe membrele și membrii ei.

Firește însă, că noi în de noi, comitatul, nu putem, pe lângă toată bună-voința, mișca și urni la lucrare precum am dori, fără de ajutorul grațios al celor mai harnice membre și binevoitoare ale Reuniunii.

Pentru aceea ne-am luat voie a ne adresa prin aceasta, și cătră on. D-Voastră, rugându-Vă mult, să binevoi-ți a ne da tot spriginul întru lucrarea ce voim să pornim.

Eată anume ce dorim:

I.

Subscrisa presidentă am avut, ocașional, norocirea de a face cunoștința cu dl *Ludwig Schmidt*, director dominal în pensiune al răposatului arhiduce Albrecht, German din Viena, care în o călătorie a sa prin Ardeal a cercetat și casa părinților mei, unde a văzut multe lucruri de mâni femeiești din popor, țesături, broderii, covoare, etc., din cele mai frumoase, mai reușite. A stat mirat Germanul în fața acelor lucruri de mână, și întrebând despre ele, i-am dat lămurirea că acelea sunt produse ale mării harnice și măiestre ale țerancei române, și că în comitatul Hunedoarei, de pildă, avem o Reuniune de femei, care și-a pus de țintă a ființei sale,

încurajarea țerancei române în cultivarea mai departe a acestor lucruri, cari sunt o dovadă despre hărnicia și gustul ei estetic fin.

Și a admirat Germanul această însușire a țerancelor române, despre care el n'avea idee, ori cel mult o idee slabă, formată din clevetele și calumniile aruncate asupra noastră de dușmanii noștri prin scrieri și foi. Și ne-a povestit cum în Viena este o firmă, o prăvălie mare, care se ocupă numai cu vinderea de astfel de lucruri de mână, pe care le vinde cu bune prețuri, deși, recunoștea însuși, acele lucruri sunt departe a fi așa frumoase cum sunt acestea ale țerancelor române!..

Ear' întors în Viena și neputându-i-se desface din gând chipul frumoaselor lucruri văzute în Ardeal, Germanul mi-a trimis o scrisoare foarte măgulitoare la adresa Româncelor, în care îmi face cunoscut, că firma de care am pomenit mai sus, ar primi bucuros și prea frumoasele lucruri de mână românești, spre a le vinde, și mă îndeamnă să facem încercări cu țerancele noastre, să trimitem.

M'am gândit îndată la «Reuniunea femeilor» noastre, că nimeni nu e mai chemat a face pași în această privință ca tocmai ea. Am adus-o la cunoștința comitetului, ear' comitetul ne-a îndrumat să ne adresăm în cauză cătră toate stimabilele membre ale Reuniunii precum și cătră acele dame și domni chiar, cari poate încă nu-s membre ale *Reuniunii*, dar' le cunoaștem ca membre harnice ale *societății* noastre românești, și despre cari sperăm că adresându-ne cătră dînsele, nu o să rămână reci la glasul nostru.

Eată pentru-ce vă rugăm dar', prea stimată:

Comitetul «Reuniunii femeilor» a hotărât să ne punem în legătură cu firma vieneză, și adunând lucruri frumoase de

mână, să trimitem din restimp în restimp, câte un transport, spre a fi desfăcut acolo.

Vă rugăm, prea stimată Doamnă, se o faceți aceasta cunoscut celor mai măiestre țesătoare și cusătoare din comuna D-Voastre, împărțându-le totodată că:

lucrurile trimise (măsărițe, ștergare, șorturi [opreg], cămăși etc.), ele le vor prețui după cât cred că sunt vrednice, și, vînzându-se, prețul ce ele l-au pus, li-se va trimite în bani acasă. E spre binele fiecăreia însă, să nu pună lucrurilor prețuri cât nu sunt vrednice, căci nu pot trece, ci vor face numai spese Reuniunii cu drumul și adusul ear' înapoi. La prețuire să nu se uite, că de aci la Viena se trimit cu cheltuială, și în jurul vinderii încă e oare-care cheltuială, și toate trebuie să se acopere din prețul cu care de fapt se vor vinde acolo.

Cel dintâiu bun privilegiu pentru desfacerea de astfel de marfă, este Crăciunul și Anul-Nou, când unele și altele din acele lucruri pot fi cumpărate spre a fi făcute daruri de sărbători ori Anul-Nou cu ele.

Și noi tare am dori, ca pe Crăciunul catolic, să putem avea deja trimis un transport.

De aceea Vă rugăm: îndemnați pe țerancele ce cunoașteți ca mai istețe în această privință, să se pună pe muncă grabnică, și să gătească fiecare ce crede ea mai trumos și mai dragălaș, și apoi sau prin stim. D-Voastră, sau de-adreptul, să le trimită până cel mult în 12 Decemvrie n., la adresa subscrisei presidente în Deva. De aici în 15 Decemvrie, arangiate și puse laolaltă, lucrurile vor fi trimise prăvăliei cu care vom avea legătură, ca să poată fi puse în vînzare în ajunul sărbătorilor. Îngăduindu-mi împregiurările, subscrisa presidentă voiu merge însămi, în persoană, cu întâiul

transport, spre a stabili și mai bine înțelegerea și a pune întreprinderea pe un temei de tot bun.

Vă rugăm însă, stimată Doamnă, să îndemnați pe țerancele ce se vor apuca să gătească câte ceva, să și pună toate puterile ca să ne trimită lucruri aievea frumoase. Ear' când zicem *frumoase*, nu înțelegem deloc să fie lucrurile încărcate de împetrișări bizare și imitații de pe ceva modele străine! De loc! Tocmai acestea n'ar avea preț! Ci înțelegem să fie alcătuite din forme originale, așa cum le poți vedea și în casa țerancei însăși, pe țesăturile ce ea și-le-a făcut pe seama proprie, pe culmea ei.

Ca să fim și mai bine înțeleși, Vă spunem o întâmplare:

În toamna asta, prin Septemvrie, s'a arangiat la Tatatóváros (com. Komorn), cu ocașiunea manevrelor împărătești, un bazar de binefacere în scopul ca din venitul lui curat, să se ajutore nenorociiți prin marile înecări de ape de acolo. *Baronesa Helena Diefurth*, se puse în fruntea mișcării de ajutorare, și dînsa s'a adresat și subscrisei presidente cu rugarea să trimit ceva lucruri de mână spre a fi acolo vîndute. Fiind timpul scurt și trebuind să trimitem îndată ce vom putea, am adunat prin mijlocirea câtorva dame harnice și binevoitoare Reuniunii, vre-o 30 de lucruri: cămăși, ștergare, cătrințe, peptărele etc. Nu erau însă lucrurile făcute anume, ci luate așa de-a gata ce s'a aflat și de unde ai putut. Și le-am trimis. Cele originale au fost mult laudate și apreciate. Era între ele cu deosebire o cătrință [opreg] cu adevărat frumoasă, de-ți opria ochii pe ea, s'o tot vezi! O țesătură ce vedea și gust și măiestrie la Româncuța ce a gătit-o. Și acea cătrință a fost vîndută și încă scump plătită: cu 25 fl.! Dar' a și meritat.

Vrem să arătăm prin aceasta, că ceea-ce e cu adevărat frumos, se pre-

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI”

Amurg.

I.

Eu n'o mai iubesc, dar' mă ndeamnă
O urmă de vechiu obicei
Să trec în amurgul de toamnă
În dreptul ferestrelor ei.

Și dacă mai cat între gratii,
Nu caut acum, ca 'n trecut,
Trecînd să mă nchin adoratei
Sau umbra-i, trecînd, să-i sărut.

Ci nu știu... ași vrea să mă vadă
Și par'că în urmă n'ași vrea...
S'o vîd, dar' așa ca să creadă
Că nu mă abat pentru ea.

Ci nu-ș-ce-mi întărie mersul,
În dreptul ferestrei când trec
Simt ear' că mă m'rejuie versul
Și earăși durerii mă plec.

Mă mustru — și-mi caut de cale
Dar' gându 'napoi mi-l trimît;
Și stau încă mult timp în vale:
Au nu m'o chiea îndrêt?...
Tristis.

Badea Cârțan la Roma.

Cine nu cunoaște astăzi pe badea George Cârțan!.. Trebuie să fii un cetățean foarte obscur ca să nu fi avut cîntea, măcar odată în vieță, să fi fost cercetat de acest bun patriot. Dela dl Bursan până la Felix Faure; dela Imbriani la Crispi; dela Carpați la canalul Măneca, — toată lumea și toate locurile sînt cunoscute în persoană de neobositul Român.

În anul mîntuirii 1895, cel-ce scrie aceste rînduri se găsea din întâmplare la Roma, într'o dimineață cam noroasă, plictisit de singurătate și de vreme urîtă, — când sluga veni să-l vestească că un compatriot dorește să-l vadă. Din ochii clipitori ai Italianului se putea pricepe că «compatriotul» în chestie era cam ciudat.

— Cum îl chiamă? Spune-i să-ți dea o carte.
— Ce carte să-ți dea, domnule!.. că eu nici nu cred că așa-i compatriot de ai d-voastre. Trebuie să fie un fiu al necuratului.

— De ce?
— Fiindcă nu-i om ca toți oamenii. Dela genunchi până la gât în sus e vîrit într'un țap, ear' dela gât în sus într'o oaie. La ce-l întrebi, el răspunde mereu: «Mama Roma, mama Roma». Să vedeți ce e în stradă, vă spăriați. A întrerupt circulația trăsurilor. Tot orașul e la poarta noastră.

— Ce spui, bre?

— Zeu, domnule. Lumea zice că ar fi Menelik, venit la Roma pe ascunsele să șpioneze.

Incepea să fie interesant.

— Lasă-l să intre.

Sluga se uita la mine încremenit.

— Eu îl las să intre, dar' socotesc că ar fi bine să țineți revolverul la îndemînă.

După câteva minute, ușa se deschise, lung, domol, și o opincă năstrușnică se introduse în domiciliul subsemnatului, ca într'o subprefectură, ear' după dînsul urmă o pulpană de zeche, după pulpană un umăr și după umăr un cap cu o căciulă cât roata. După-ce isprăvi de intrat, se așeză lângă ușe.

— Bună vremea, domnișorule.

— Mulțumim dumnilale, bade. Da ce cauți pe țărîmurile astea?..

— Păi, știu, cum îi Românii: am venit și noi pe la Roma.

— Ba că să zici Când ai venit?

— De venit am venit de vre-o patru zile, da știu, cum îi omu fără carte: încătrău o dai, tot rău iese.

— Da ce 'ți-s-a întemplat?

— Păi, ce să mi-se întemple, eată că m'au luat niște vardiști de aștia de-ai lor și m'au dus la poliție.

— Așa degeaba?

— Păi, curat degeaba.

— Unde ești în gazdă?

— Nu-s nicăiri.

— Unde dormi?

— Păi, nu dorm nicăiri,

— De patru zile de când ai venit, n'ai dormit?

— Nu se află. Da ce, par'că de aia am venit eu, să dorm? Cum am sosit, cum e Joi, și numa m'am dus drept la Columna lui Traian. Apoi am mers așa tot pe ulițele ale înguste, până am ajuns la Sfântul Apostol Petru... Am fost și la Sfântu Apostol Pavel, și la Tibru. Acuma numa ași vrea să dau și de locu unde a arat Romul, cu păstorii lui, că eu de aia am venit...

— Numai de dorul lui Romul ai venit dumneata până aci?

— Păi dar' cum! Am venit, să vîd Roma, că nu mai puteam.

— Și cum ai venit?

— Mai cu trenu, mai pe jos...

Cu cât omul vorbea mai cu accentul lui de peste munți și mai încurcat, amestecând și pocînd numele stradelor, cu Sfântu Apostol Petru și Sfântul Apostol Pavel, cu Reea Sylvia și Moise de pe Nil, cu cât mi-se părea mai neînțeles și neexplicabil în scopul călătoriei

țeste, și trece ori unde, chiar și între de aceia, cari fug de tot ce e venit din mâni românești, și de aceea zicem să se străduiască iubitele țerance țesătoare, a pregăti ceva aievea frumos și original!

Asta atât în folosul lor, ca să aibă mai bună nădejde că lucrurile vor trece, cât și pentru cuvântul, ca acolo, între străini, când va întreba Neamțul, ori Francezul, ori Englezul ce le va cumpăra, că ce lucruri sunt acestea? și 'i-se va răspunde că-s *țesături de ale țerancele române*: aceia să admire pe țerancele însăși ce le-au țesut, și poporul lor, și bună idee să-și facă despre ele, cât să dorească să le mai vadă lucrurile!

Reușind noi să facem o mișcare mai puternică în privința asta, multe sunt foloasele ce vom trage după ea, și ca singuratici și ca Reuniune și ca neam.

Ca *singuratici*: că țeranca cutare cu mâni măiestre, va putea să vadă după lucrul mânilor sale și oare-care folos material, oare-care răsplătire a muncii sale, mai ales în aceste zile grele pentru bietul popor econom, afară de aceea lucrând și azi și mâne cu grije și străduință tot mai bună, se va deservir și fiecare, devenind tot mai meșteră și mai meșteră;

ca „*Reuniune*“, că se va trezi o mai viuă luare aminte față de Reuniunea noastră, care are într'adevăr așa de nobilă țință, și se vor strînge mai mulți și mai multe în jurul ei, dându-i puțința de a lucra mai cu folos întru binele neamului pentru care s'a înființat;

ca *popor*, ca *neam*, vom avea folosul, că cu lucrurile frumoase se va duce și numele de Român în locuri unde azi e aproape necunoscut, și cu bucata cutare de țesătură mândră va intra în salonul baronului cutare, a învățatului cutare, a oficialului cutare și numele de Român și încă împreună cu o vorbă bună, cu o notă de simpatie.

Ear' acestea nu sunt foloase peste care noi să putem trece la ordinea zilei, neluându-le în seamă! (Va urma).

Știri politice.

Cu prilegiul sârbărilor dela Iași, *M. S. Regele Carol I. a fost salutat și de guvernorul Basarabiei, în numele Țărului Rușilor*. A fost anume trimis la Iași spre acest scop guvernorul, lucru căruia i-se dă deosebită luare aminte, căci Regele Carol a mai fost la Iași în repetate rânduri, dar' guvernorul provinciei vecine nu a venit să-l salute.

Intre Sârbi și Bulgari se întâmplă dese și chiar sângeroase frecări, mai ales prin Macedonia, provinciă ce nu-i nici a unora nici a altora, dar' unde ei trăesc amestecați și la care și unii și alții lăcomesc să o bulgărească ori sârbească. Intre altele eată ce se vestește că s'a întâmplat zilele trecute:

«Președintele eforiei sârbești din Bitolia a fost ucis primind patru lovituri de pumnale dela patru bulgari.

«Ucigașii au fost prinși de poliție, care a aflat că unul dintre ei este secretarul Agenției comerciale bulgare din Bitolia.

Această crimă va da loc unei încordări între Serbia și Bulgaria».

Ear' cea mai nouă și interesantă știre politică e, că în Sofia (Bulgaria) a început să apară o foaie sub numirea «Confederația Balcanică», care, dacă ar fi după doința celor ce o conduc, ar face mari schimbări în mapa Europei, schimbări altfel, care la multă lume le-ar face plăcere, și de care, e taina viitorului, de se va putea scăpa cu vremea Europa ori nu...

Eată cum ar împărți conducătorii acelei foi, lumea pe la noi:

Bulgaria să mai capete Macedonia, Tracia, Dobrugia, Nișul, Pirotul, Vanja și Lescovațul; *Serbia* în schimb pentru ceastea din urmă să-și iee Cossova, Bosnia și Herțegovina. *România* în schimb pentru Dobrugia să capete Bucovina, Ardealul și Basarabia. *Grecia* să-și iee Epirul, Tessalia și Creta. *Muntelegrul* Dalmația.

Cam îndrăsneț, dar' — plan!

În Viena dragostea pentru Unguri crește al naibii! În 3 Nov. a fost acolo o mare adunare antisemită (contra Jidanilor) dar' s'au rostit în ea vorbirii fulgerătoare nu numai contra fiilor lui Israil, ci tot așa și contra fiilor lui Arpad!

Ministrul de externe al Îmărăției noastre a fost în 5 l. c. la Regele Italiei în Monza, trimis, negreșit, în treburi însemnate politice, căci Regele a chemat la sine, dela Roma, și pe ministrul seu președinte Rudini și pe cel de externe Visconto.

Dela Congresul național-bisericesc.

(Urmare și fiine).

În ședința a 10-a s'a dat seamă despre averile bisericesti ale Metropoliei pe 1895 și 1896, arătându-se că au fost chivernisite fără greș și că au crescut, în total, în 1895 cu 9229 fl. 04 cr., ear' în 1896 cu 11801 fl. 18 cr.

În ședința a 11-a consistorul metropolitan s'a îndrumat se facă un regulament privitor la procesele de despărțire, după introducerea noivelor legi, *căci biserică nu va socoti desfăcută o căsătorie pe care a desfăcut-o legea civilă, până aceea nu va fi pertractată și desfăcută și de biserică!*

S'a holărit ca „Regulamentul afacerilor epitropești“ să fie pus în aplicare provisorie.

În ședința a 12-a congresul s'a încheiat. S'a trecut asupra mai multor propuneri din ședințele de mai înainte, predându-se unele consistoarelor spre hotărîre, altele primindu-se, — ear' la încheiere a mai venit odată nainte pricina vicarului Goldiș dela Oradea, că, după votul archiereilor, să fie verificat de deputat. Congresul însă s'a împotrivit de nou, și vicarul vîzîndu-se earăși respins, lăpădat, s'a dat napoi de bunăvoie, declarînd că își depune mandatul (puterea) de deputat și a părăsit îndată sala sfaturilor congresului, fără părerea de rău a nimînui.

Exc. Sa Metropolitul a mulțumit membrilor pentru zelul arătat în cursul desbaterilor, ear' dl A. Mocioni a mulțumit Exc. Sale pentru conducerea cu tact a Congresului.

Mișcarea națională

În România e împinsă înainte pe cărări foarte bune de către comitetul central al „*Ligei*“ din București. A hotărît anume comitetul să înceapă un șir întreg de «conferențe» prin orașele din Țară, conferențe la care va fi poftit publicul orașelor și în cari 'i-se va vorbi asupra chestiei naționale: a menirii ce neamul românesc poate să aibă și a mijloacelor de cari va trebui să se folosească pentru a-și atinge ținta doririlor sale. La conferențe se va intra pe lângă oare-care plată mică, care se va vîrsa în cassa Ligei.

În acest chip scop dublu se ajunge: cunoștința tot mai lămurită a cauzei naționale se întinde în cercuri tot mai largi și și Liga se ajutură, strîngînd bani, pentru scopurile sale.

Duminea trecută a fost întâia conferență de acest fel la Ploiești, vorbind dnii B. St. Delavrancea, literatul eminent, și Barbu Păltineanu. Duminea viitoare va fi a doua la Craiova, frumosul oraș fost prin vremuri capitală a Olteniei. Cei 12 membri ai comitetului Ligei, vor alerga ca apostoli prin țară, din colț în colț, din margine în margine, propoveduind însuflețire și tinderea mânei ajutoare pentru frații lor amenințați de cutropire sub domniile străine, mai ales cei sub domnie ungurească!

Duminea trecută a fost și la Brăila o mare întrunire națională, pusă la cale de studenții universitari. Adunarea a fost foarte cercetată și s'a prefăcut, pe strade, într'o adeverată și mare manifestație națională.

Stările dela Dobra.

— O întimpinare. —

Dobra, 2 Noemvrie 1897.

Învățătorul Popa Login din Câmpuri, în corespondența publicată în nrul din urmă al „*Revistei Oraștiei*“ atinge încâtva și stările noastre parohiale, zicînd că numai singur corespondentul va fi de ideea de a trece la unire, nemulțumit fiind cu administratorul de acum, prin ceea-ce dînsul crede a colora situația astfel, ca și când afară de o singură persoană, toți ceilalți ne-am simțit nemulțumiți cu aceasta. Cum vii d-ta, dle învățător se scrii în acest chip despre ceva ce nu știi?

Vezi întâi declarațiunea de trecere, subscrisă de credincioșii din Dobra, apoi să vorbești! Dacă ne-ar fi nouă Dobrenilor așa de dragă persoana «Avram S. Pecurariu» nu am fi așternut instanțelor mai înalte atâtea plînsori, scrise pe conțuri de hârtie și acoperite cu sute de subscrieri, ba trimițînd și deputațiuni la Sibiu, cerînd să ni se facă dreptate și să se întrevie pentru respectarea legilor noastre bisericesti, statutul organic, față de nesocotitorul acela! Afli deci dle învățător, și afli toată lumea, că aici nu e vorba de nemulțumirea unei persoane, ci nemulțumirea e generală, și nici nu numai în parohia Dobra, ci în tractul întreg, căci dl Avr. S. Pecurariu prea s'a slobozit la volnicii, față de toți. O spunem verde că ni-ar fi rușine se vedem pe acest om pătimaș de șef al tractului, când el nu e în stare a conduce nici măcar un simplu sinod parohial, încât suntem siliți noi parochienii să trimitem 30 fl. prca Vener. Consistor ca se ne trimită comisari consistoriali spre a face ordine.

Suntem către finea anului și parohia protopresbitală Dobra încă nu e organizată; nu avem comitet parohial, nu nimic. Cu cine conduce dl Pecurariu trebile parohiale și cum? nu înțelegem! Atîta numai vedem, că plîngerile noastre zac uitate, ear' administratorul se simte cu mâna liberă la abuzuri, mergînd așa de departe că și-a ales chiar și membri ordinari pentru sinodul protopopesc din Dobra, persoane din protopopiatul *Illet*, a frate-sau, ca să-și procure «maiăritatea». Din acestea am dedus că dl A. Pecurariu e «persona grată» a celor de sus, care deducere ni-a întărit-o însuși dl Pecurariu în biserică pe la începutul anului de față. Eram adunați în sinod — care însă nu s'a putut ținea din cauză că dînsul voia cu 15 oameni ai sei se doboare peste 200 creștini contrari dînsului. Atunci urcându-se pe amvon, ne-a spus verde tuturora, că ori îl voim noi ori nu, dînsul tot ne va fi protopop, *chiar și numai cu 3 voturi.*

Atunci i-au arătat creștinii în biserică prescurile adunate de sub mesele din crișmă, unde în presară dase un mare adălmăș de rachiu, socotind că cei-ce vor bea din rachiu, mâne o să-l spriginească în sinod, ear' ca se poată bea mai bine, li s'a trimis și o corfă cu... prescuri! Ce se mai zici la asta? Multe ar fi încă de înșirat despre această persoană, dar' atunci «*Revista Oraștiei*» ar trebui să se ti-părească pe 10 caele!

lui, — cu atât mai mult mă simțiam mișcat de glasul și de portul acela neaș românesc, de dorința neînfrîntă ce-l pornise din munții lui și-l adusesse pe jos în Italia, până la Roma.

Sceptic din experiență față cu compatrioții nostri înflăcărați de dorul strămoșilor, dar' sentimental din fire și gata să fiu păcălit la fiecare nouă declarațiune, — luptam cu mine însumi și vream să-mi dau bine seamă de apucăturile Românului.

El își pusese căciula jos și aștepta să-l întreb. Din când în când își scotea brațul de sub zechie, vînjos și gol până la umăr și își netezea pletele.

— Cum te chiamă, bade?

— Gheorghe.

— Și mai cum?

— Gheorghe Cârțan.

— Bine, bade Gheorghe, ce te-a făcut pe dumneata să-ți lași birlogu dumitale ca să umbli după vînturi?

Românul nu prea prindea șcartul vorbeii, dar' simția el, că bine nu gîndeam eu de planurile lui. Ba chiar 'mi-se pără că o tristă nedumerire trecu pe chipul lui vioiu: mă socotea de sigur un nesimțitor sau un coconăș bucureștean, pentru care numele Romei nu spunea nimic.

— Păi... ce să fac, domnișorule?... 'Mi-a venit așa, să plec și am plecat... Că doar' și aci tot la noi sîntem, că Roma ce e? Mama noastră. Că de nu era Romul să are cu un buhău și o vacă, nu era să mai fim noi pe lumea asta?

— Ai mîncat ceva, bade Gheorghe?

— Mîncat. Dar' nu prea știu cum să cer cele de trebuință. Că la pită îi mai zic eu pane, da incolo pace.

— La vin zi-ți vino, știi parc' ai chema pe cineva.

El repetă încet «vino, vino».

— Adicatelea bagseamă că tot dela ei am luat noi și vinul, că ce 'ți-e vinul, ce 'ți-e vinol.

— Se prea poate, bade Gheorghe. Da eu zic că numai vorba am luat-o dela ei, că beuturica o cunoaștem noi și mai înainte, pe când eram numai Daci. De când ne-am făcut Daco-Romani avem și beutura și numele.

Badea Gheorghe începî să înă creadă Român rău, viță de Grec sau poate chiar de Ungur, de vreme-ce îndrăsneam să glumesc asupra Daco-Românilor. Eu îl întorsei ear' la de ale mîncării, spre marea lui părere de rău; că el, bietul om, numai de Reea Sylvia, de Romul și de Traian ar fi vrut să vorbească.

— Ear' de o fi să-ți vie poftă de brînză, bade Gheorghe, cere curat românește cașcaval...

— Aă!... cum Doamne iartă-mă!

— Așa cum îți spuiu eu: cacio-cavallo.

— Păi, zeu, că curat Romani sîntem!

— Curat!... Da ia spune-mi, cum ai scăpat dela poliție?

— Păi, să vezi, domnișorule: eu am trecut o noapte la columnă, o noapte la Sfântul Apostol Pavel, o noapte la Sfântul Apostol Petru, ear' când a patra noapte, m'a luat unu și m'a dus într'un dormitor, la un

papă, o fi, să zicem, papa Gligore... Acolo a vrut unu să-mi ia pasaportul... păi, nu era să-l pocnesc numa odată!... Eu am strigat: «Vivat mama Roma!» A doua zi m'a dus la Conțu austriac, dar' eu n'am spus că știu nemțește...

— Da știi?

— Ie. Știu o țîră, că am fost cătană...

Și numa am zis la ăla de se ținea de mine: «La noi, toți Romani, ca la voi. Vivat Roma!» Și numa mi-a dat drumu.

— Și cum ai innemerit la mine?

— M'a îndreptat fiul Părintelui Lucaci, care este aci la studiu în seminar. Ba încă chiar mi-a dat un om să mă ducă, că nu de alta, da se ținea niște netrebnici după mine...

— Vezi, bade Gheorghe, ești îmbrăcat cam ciudat pentru dînsii.

— Ba eu zic, domnișorule, că e și pe aici lume proastă... Că dacă-ți vorba pe aia, căți nu sînt îmbrăcați ca mine pe columnă?

— Așa este, da columnă nu umbli pe ulițe. De asta eu aș zice să te îmbrăc nemțește, bade Gheorghe, și atunci să umbli pe unde-ți vrea. Ți-om găsi și o gazdă, de 'ți-o veni vremea să dormi...

— Bine, să trăiți. Că mare bucurie e pe mine în cetatea asta!... zeu, parc'ă mă stredelea la inimă doru... mă îmbolnăveam de se întâmpla știi să nu pot veni.

Făcu ce făcu și după vre-o zece minute, Gheorghe al nostru se prezentă îmbrăcat nemțește, dar' cu namila lui de căciulă pusă ștren-

gărește pe o ureche, ca să pară mai de oraș, și cu cămașa legată cu sfoară. Se mișca otova, ca un lup, parc'ă n'ar mai fi avut încheieturi.

— Da ce-ți asta, bade Gheorghe!... Ce stai țeapăn așa? zici ca-ți fost cătană...

— Ie.

— Atunci ești deprins cu haine de oraș. Mișcă mâinile și picioarele în libertate.

— Mișcă el de o parigorie mâinile, dar' când să miște picioarele... pace!

— Să mă ierți, domnișorule, nu-mi prea dă mâna să mișc picioarele, că nu de alta, da alunec. Eu cu opincile merg măcar unde, dar' cu cisme de astea mă țin la încheetură...

Ii căutarăm o pălărie în locul căciulei, îi dederăm să îmbrace ceva și plecă. Ștengarii cari îl așteptau jos nu-l recunoscură, schimba cum era, ear' el putu alerga în pace după sfinții apostoli.

În urma lui, toată lumea din casă era mișcată. Pentru mine, badea Cârțan adusese, în depărtarea străinătății, nota emoționată a graiului românesc, a portului muntean, a îndrăsnenei lui fataliste de a ajunge cu ori-ce preț la maica Roma; pentru ceilalți, nota admirabilă de puterea de străbateră a rasei latine, de geniul politic al marelui împărat, care implântase în cuiburile Carpaților sămînța vulturilor romani, și mai pe sus de toate, de misterioasă putere ce mîna pre acest țeran, jumătate conștient și jumătate inconștient, către obârșia neamului lui...

Duiliu Zamfirescu.

Judece cetitorii dacă e dreaptă sau nu e dreaptă lupta noastră, cari ne simțim datorii a lucra să scăpăm tractul de acest om și să sprijinim reușita celui mai calificat dintre concurenți.

Văzînd noi însă că acest om pățimăș și fără tact și fără pricepere, se ține ca sigur și ni-o și spune înainte că e sigur că el ne va fi «capul» duhovnicesc al tractului și parohiei, ear nu cel ce merită, se nu ne ia nimenea în nume de reu, precum ni-a luat și onorata Redacție în nr. 41, că ne-am decis cu multă părere de rău, a ne părăsi strămoșeasca noastră religioasă, și ne vor urma încă și alte comune din acest tract, căutându-ne mîngăiere în sinul bisericii surori; căci nedreptățile ce ni-se fac în chip așa de «constituțional», nu le mai putem suferi.

Declinăm însă dela noi totul asupra celor ce ne împing la pasul acesta, și repetăm încă odată, că ceea-ce noi pretendem sus și tare e numai dreptatea, care s'ar restabili prin delăturarea acestui om dintre noi, căci cu A. S. Pecurariu, nu voim se mai fim într'o turmă. Facă-se alegere liberă, și se va vedea că majoritatea covârșitoare a tractului e cu noi.

Aron Muntean, Ioan Comloși, Iosif Criste,
preș. cor. grăn. comerciant, notar com.

Adam Leșnican, Iosif Petrovici, Ioan Nandru,
mag. postal. comerciant. propr.

Vicente Leșnican, George Lacatușiu,
proprictar. măiestru.

în numele alor 160 de parohiani din Dobra,
— nu „nuu“!

Cuvîntul Ligei.

Comitetul central al „Ligei culturale“ din București, a adresat cătră poporul român următorul prea frumos apel:

Fraților!

Chemați, prin încrederea colegilor din toată țeara, a conduce interesele «Ligei», nu ne vom da înlături dela nici o jertfă întru îndeplinirea datorii noastre.

Misiunea «Ligei» e mare și sfântă: ea resumă aspirațiunile unui popor leal și hotărît, popor de ordine și de civilizație, care în trecut și-a împlinit cu eroism menirea și în viitor și-o va deservîși fără șovăire.

Dreptul nostru de a fi se întemeiază pe tăria și idealitatea rasei noastre, pe bărbăția cu care am stat zid de apărare a două civilizații: romană și creștină.

Nu întemplantarea ne-a aruncat pe colinele Carpaților, ci voința conștientă a imperiului care întregia în sine o întinsă și adâncă civilizațiune. Am făcut parte din hotarul puternic, tras pe fața pământului, spre a despărți omenirea cu lege și cu ideal, de haosul barbarilor răscolîți din neguri și pustietăți.

Puși în cel mai greu punct al apărării, în noi s'a isbit fără a ne clinti, puhoarele sâlbatică cari risipiseră atâtea popoare. Și ne-am infipt de veci în Carpații nostri pentru-ca mai apoi să aducem creștinătății același serviciu pe care-l aduserăm și lumii antice.

Istoria Românilor de pretutindeni stă mărturie de vrednicia în care ne-am îndeplinit rolul de cea mai depărtată sentinelă a Europei civilizate.

De aceea, acolo unde sîntem avem dreptul de a fi, cu fisionomia noastră de popor romanic, pe locul stăpînit de noi neîntrerupt și mai înainte de ivirea Maghiarilor, cari până acum n'au contribuit cu nimic la binele și armonia generală a omenirii.

Nu, noi nu sîntem turburătorii relațiilor statului nostru, nici nu pornim din «irredentismul daco-roman»: ci numai atât se știe, că ființa poporului român, astăzi ca și în vîrtejele de odinioară, este una și aceeași, condusă de același ideal care a licărit în umbrele istoriei și strălucește în luminile viitorului.

Nu cu trufia Maghiarilor, ci cu liniștea oamenilor neștrămutați în hotăririle lor, mărturisim lumii că avem o datorie mai presus de ori-care alta: să ne împărțăm cu durerea fraților nostri de peste Carpați, până-ce va sosi ciasul când își vor dobîndi drepturile în toată întregimea lor.

Ne supunem neînvînsei legi care cărmuește conștiența națională când ne impunem toate jertfele pentru desrobirea Românilor de dincolo.

Ei vor o patrie și astăzi Ungaria este «temnița naționalităților».

Fraților, să ne îndeplinim cu toții datorii, și fiți incredințați, că iubirea și energia noastră vor înzeca puterile lor de rezistență și de biruință.

Comitetul central al «Ligei».

M. Vlădescu. B. St. Delavrancea, S. Periețeanu-Buzău, Al. Lupașcu, I. C. Grădișteanu, D. S. Nenișescu, B. Paltineanu, A. D. Florescu, V. Al. Miculescu, Zefir Herescu, Anton Vanicu, C. Răducescu-Motru.

Un gură-mare disciplinat!

În nrul 37 al «Revistei» a. c., am publicat sub titlul „Un șef postal rabiat“, atacul nesăbuit al postarului Balázs dela Hunedoara, asupra dlui C. Dima. Ofensat în chip sâlbatic, dl Dima a cerut postarului un *cartea de plîngerii*, care este la toate poste, și în 2 rînduri viteazul care a avut curagiu a vătămă adânc pe un cetățean independent, n'a avut curagiu să dea cartea, crezînd poate, că ce, Valah prost, de-i spune că oficiul acela n'are carte, el n'o se mai știe ce să facă și rămâne cu atilismele în buzunar. «Valahul» însă știind că el s'a purtat frumos și e fără vină, s'a știut plînge la Direcția postelor la Cluj, precum și noi am învățat pe cetitorii nostri în repețite rînduri. Direcția a făcut cercetare. Viteazul s'a svîrcolit cum a putut să scape teafăr, și-a luat «mărturie» și le-a învățat ce să răspundă și a tăgăduit mai tot ce avuse hunismul să arunce în fața cetățeanului român. Totuși n'a avut frunze de-ajuns să-și copere balaura faptă, căci a căpătat dela Direcția postelor un «dorgalaș» mai bun ca un papricaș!

Direcția postelor în răspunsul ce l'a dat dlui Dima numește pe postarul ocoș „*postar iritacios și bolnăvicios*“ (ingerlekeny és beteges természetű postamester) și cu asta vrea să-l mai ușureze pentru-că l'a numit pe dl Dima «obraznic». Dar totuși îi împărțese Direcția, ca:

„Pe postarul de acolo (dela Hunedoara) l'am pedepsit aspru pentru folosirea aceluî cuvînt și pentru-că nu și-a dat cartea plîngerilor, și l'am îndrumat, ca pe viitor să dea fără nici o îndoire, cartea plîngerilor celor-ce vor cere-o, ori ar avea pricină de plîngere, ori nu!

Exprimându-mi adâncă părere de rău pentru cazul întemplant, am nădejea, că în urma îndrumării primite, postarul pe viitor se va reținea dela ori-ce provocare!»

Cluj, 24 Octomvrie 1897.

Rauch m. p.
consilier reșesc, director al postelor.

Eată și textul maghiar tradus mai sus:

„Az ottani postamestert, az emittett durva kifejezés használatáért és a panaszkönyv ki nem szolgáltatásáért, szigorúan megbüntettem és egyuttal utasítottam, hogy a panaszkönyvet jövőre az azt kérő feleknek minden vonakodás nélkül adja át, akár van oka a félnek a panaszra akár nincs.

A megírott eset fölött mély sajnálatomat nyilvánítva, azon reményemnek adok kifejezést, hogy a veit rendre utasítás folytán a postamester jövőben minden sértő föllépéstől tartozkodni fog.»

Kolozsvár, 1897 október 24.

Rauch s. k.,
királyi tanácsos, pt. igazgató.

NOUTĂȚI

Judele Moțiu în penslune. Dl Ioan Moțiu, jude de tablă pe lângă tribunalul din Deva, un bărbat cu inimă bună și iubit de toți câți îl cunosc, fiind înaintat în vîrstă, și-a cerut pensionarea, care i-s'a și dat. De aci încolo vrednicul bărbat va purta grija mai ales a treburilor bisericesti și școlare, d-sa fiind președintele comitetului parochial gr.-or. din Deva, pe care încă cu multă bunăvoință și duh de pace îl conduce.

O lămurire. În chestia «întimpinării» episcopului Majláth la Ilia, primim o lămurire, în care ni-se spune că dl protopop A. P. Pecurariu nu a ieșit de fapt întru «întimpinarea» episcopului ungar, de pildă la gară ori în alt loc public, ci e drept, i-s'a prezentat la locuință, după-cum îi impuneau cerințele de curtuasie, și l'a agrățat numai cu câteva cuvinte, ca pe reprezentantul unei biserici cu care biserica sa gr.-or. trăește în bune raporturi interconfesionale. Ear așa lucrul se înfațșează cu totul altfel, simplu act de curtuasie, și culpabil era numai când într'adevăr i-ar fi

ieșit de pildă la gară ori în alt loc public și acolo i-ar fi făcut ovații

Dl A. Balteș — liber. Joi în 28 Oct. n. s'a întemplat la Cluj un lucru neașteptat: Dl Andreiu Balteș, responsabil pentru redacția «Tribunei», și osândit în mai multe procese la vre-o 15 luni temniță, mai avea 6 luni de stat închisoare în ziua numită dînsul se trezește cu procurorul că vine, îi deschide ușa și-l vestește că e — liber! L-a grațiat M. S. de restul pedepsei, la propunerea ministrului de justiție.

Libertatea lui însă nu va ținea mult, căci în aceeași zi când pe dl Balteș îl slobozau din temniță, Curia din Pesta întărea cea din urmă judecată dela Cluj, prin care același domn Balteș e osândit la alte 5 luni în procesul Mehadicianilor! Unii talmăcesc liberarea ca doar' o urmare a mișcării naționale ce s'a pornit cu atata entuziasm după visita dela Pesta... N'a fi prea optimist? Atunci de ce nu a liberat și pe cei 4—5 din Segedin și Vaș, tot osândiți politici? Nouă mai curînd ne pare un mizerabil de malițios poclon adus luptei Românilor în schimbul decorării lui Jeszenszky...

Dl E. Cramaussel, profesorul francez ce-a fost vara asta și pe la noi, interesându-se de starea poporului român, face cunoscut că, pe temeiul datelor ce l'a adunat, va începe să scrie în curînd un șir de articli în marea revistă «Revue des Revues», în care va arăta bunele însușiri ale poporului român precum și fărădelegile la cari se dedă guvernul unguresc față de acest popor vrednic de-o soartă mai bună.

Dr. Aurel Murășian, Directorul «Gazetei Transilvaniei», a intrat Dumineca trecută, în 31 Oct., în temniță în Brașov, pentru a-și împlini osânda de 8 zile la care a fost judecat pentru conchemarea conferenței la Brașov în ajunul alegerilor. Te folosești de-un drept dat de lege, și te îfundă în temniță! Dreptate, nu glumă!

Logodnă. Dl Silviu A. Damian din Orăștie, și-a incredințat de viitoare soție pe d-șoara Letiția V. Rîmbaș din Brad. Trimitem călduroase felicitări!

Recunoștință bărbaților mari. Pe sine se cinsteste poporul care își cinsteste pe bărbații ce și-au cheltuit zilele vieții lor lucrînd pentru binele obștesc. Și cu bucurie vedem că, dacă noi aici nu putem și nu facem, frații nostri din România lucrează și în privința aceasta frumos. Mihaiu-Viteazul, Ștefan-cel-mare, George Lazar, eroii dela Grivița, și alți bărbați mari ai națiunii sînt preamăriți prin statue, cari se vestească și celor de față și celor viitori totdeauna numele lor și se le aducă aminte de faptele lor. Și acum primăria orașului București are ear' un plan frumos de acest fel: să ridice încă trei mari monumente pe piețele capitalei, unor bărbați, cari deși nu în rîzboaiă cu arma, dar' în rîzboaiă cu peana și cu mintea lor, mult au făcut pentru mărirea iubitei lor patrii, a Țării-Românești. Se va ridica anume pe piața zisă Sărindar (după biserica de acolo), un monument lui Ioan Brătianu, pe piața Sfîntui George un monument lui C. A. Rosetti, ear' pe piața Teatrului, unul Fraților Golești.

Moarte. Dna Elena Dr. Muntean de Făces născ. Zimmer, soția dlui adv. din loc Dr. A. Muntean, a încetat din viață la 3 Nov. n. a. c. în etate de 29 ani, lăsînd în urmă-i o fiică orfană de abia 10 luni. Trimitem condolența noastră întristatei familii.

«Zarandeană» a publicat în „Trib. Pop.“ dela Arad convocarea la adunarea constituantă pe ziua de 14 Noemvrie n. a. c. în Băița.

Liberat. Dl Ioan Neagu, preot în Gladna-română, osândit la șese luni închisoare pentru «agitație» contra nației cu pinteni, — a scăpat la 3 Nov. din Seghedin, împlinindu-și pedeapsa.

Viriliști în congregație. La comitat s'a statorit lista viriliștilor pe anul 1898 cari pe temeiul dării ce plătesc întră de membri în congregație, ca viriliști. Cel dintâi pe listă e groful Toroczky cu dare 3372 fl. 12 cr., ear' cel din urmă Carol Baumann cu 141 fl. Au rămas afară din listă, 56 de inși dintre membri vechi. Intre aceștia Români următorii (rămăși afară): Petru Șerban, Avram P. Tovie, Ioan Cutean, Ioan Russu, George Bogdan, Ioan Șerban, Mihaiu Avram, Petru Opra, Nicolau Furdul, Simeon Deac, Petru Câmpian, George Popovici, Alexandru Dima și Ștefan Albu. Intre cei lăsați afară vedem și pe dnii Iosef Graffius, ifj Bocz Samu, Kónya Ferencz, din Orăștie, apoi pe dl Beke K. dela Geoagiu etc.

Toți cei rămași din listă, au drept a înainta recurs contra lăsării afară.

O foarte frumoasă expoziție de lucruri de mână stă acum de săptămâni deschisă la Sibiu, în casele «Albinei». «Reuniunea femeilor române din Sibiu» a aragiat-o. Toți câți au văzut-o n'au decăt vorbe bune despre ea. Este o strălucită dovadă despre hărnicia mînilor țerancei române. Să ne străduim la anul să ne putem și noi, din comitatul Hunedoarei, mândri cu una așa!

Petrecere cu joc arangează tinerimea din «societatea jocarilor din Hunedoara» la 20 Nov. n. în sala hotelului «Huniade». Venitul curat va cădea fondului societății.

Cununie. Dl Ioan Iovasc, învățator la școala comunală din Vâlcele, își va sîrba Duminecă în 26 Oct. v. (7 Noemvrie n.) cununia cu d-șoara Minodora Gabor în biserica gr.-or. din Certeșul-superior. Trimitem felicitările noastre!

În sfîrșit! Har Domnului, putem în sfîrșit da veste bună despre — drumul ce duce dela noi spre Bințiși. Se lucrează la el și va fi în curînd gata eară, după o odichnă de mai bine de-un an!

Dela Roma. «Foaia pentru toți» începînd dela numărul 44 de Dumineca trecută, apare de două ori așa de mare ca până aci, în loc de 8 pagine are 16, și e de un cuprins într'adevăr bogat, instructiv și desfătător. O recomandăm cu căldură. În numărul seu amintit are între altele și o foarte interesant articlu al dlui Diulin Zamfirescu, literat român și fost trimis al României la Roma. Articluul «Badea Cârțan la Roma» descrie întâlnirea ce dl Zamfirescu a avut-o cu cunoscutul nostru Cârțan, ciobanul dela Opra-Cârțșoara, când părăndu-i prea scurte călătoriile la Seghedin la martiri, apoi la Viena la Impăratul să se plîngă contra gendarmilor că-l bat și a ministrului Perczel că nu-i dă drept să vîndă cărți de care el vrea, — a mers oblu la Roma, să vadă el unde a tras Romul brazda de plug ce a călcat-o Remus... Reproducem și noi interesantul articlu.

Un tânăr român cu purtare bună și cunoscînd și limba maghiară, se recomandă de scriitor în vre-o cancelarie notarială sau altă slujbă. Numele se poate afla la administrația acestei foi.

Din pricina îmbulzeii de material, a trebuit să întrerupem în nrul de față publicarea articolelor «Fapte» și «Statutele Reuniunii femeilor», — începute în nrul trecut. Vor urma în cel viitor.

AMICIȚIE — DISTRACTIE

1. o... „În linștea iubirii noastre de azi vom sta ca într'o cetate, ș'om asculta cu nepăsare de-a noastre ziduri cum se bate, ca valul întărit de mare eterna lumii răutate“.

2. o... Cu prilegiul ultimei «petrecanii» ai promis o posă, știi cui. Vezi nu o face uitată că vei avea de furcă cu „noi“ și îndeosebi cu Uriciosul.

Ludovicus... De când și de unde atîta sumeție? Nu cumva favorisăduți „musa“ ai dat peste vre-o „vîna de aur“? Justifică-te!

Isovoare de venit pentru învățatori.

De D. Comșa.
(Urmare din nr. 42).

Între simburii buni de vînzare se mai numără cei de gutui și cireșe. Mult mai ieftini sînt firește simburii de prune și perșeci atît de spornici la strîns.

Din o parte a simburilor strînși învățătorii ar putea prăsi, în grădina școlară sau proprie, resp. în amîndouă, mulțime de pădureți, cu deosebire meri și peri. Supuși fiind la îngrijirile cuvenite, pădureții reușesc la noi pretutindenea, chiar și unde clima e aspră și pământul sîrăcăcios. Asupra procedurii când cu sîmîntatul și cultura mai departe, învățătorii nostri sînt orientați și resp. pot recurge la ceea-ce scrierile și practica le îmbie cu prisos. Rămîne să accentuăm aici, că o grădină de abia 300—400 m. pătrați ajunge pentru de a scoate în vînzare an de an mii de pădureți, cari au bună trecere și rîsplătesc munca și așa puțină, adese mai bine decăt pomii roditori. Reuniunea agricolă e năpădită primăvara cu cereri și ar putea mijloci vînzarea a zeci de mii de pădureți, suta cu 50—100 cr.

Frăgarii, cireșii, prunii, castanii nobili, alunii italieni atît de trainici, se caută și ei, firește în măsură redusă. Cu atît

mai bine s'ar căuta persecii timpurii americani cari, deja prin Iulie și August, produc fructe deplin coapte, mari și gustoase. În mare pot fi vânduți, cu prețuri relativ bune, păduci de 3—4 ani pe seama gardurilor vii și acți (salcâmi), cari se pun bucuroși spre a ocroti tărâmurii supăcioase ori expuse la inundări.

Mai presus de pădureți sunt fără îndoială altoii, cari mai ales ei ar trebui prășiți cu sutele și miile în grădinile școlare și învățătorești. Asemenea pădureților, ei reușesc și unde clima și pământul nu priesc culturii poamelor. De recomandat e prăsirea mai ales de meri și peri, în câte numai 1—2 soiuri, alese, cum se zice, pe sprânceană. Dacă intrunesc condițiile dorite, asemenea altoi pot fi vânduți cu destulă înlesnire, bucata cu 30—100 cr. și chiar mai scumpi. Pe o întindere de 5000 m. pătrați (cam 3/4 jugere) încap nu mai puțin de 20.000 altoi. Producând an de an numai câte 500—1000 bucăți, învățătorii și preoții noștri și-ar putea ajuta de minune. În grădinile întinse uneori cât cuprind ochii s'ar putea prăsi altoi cu ridicata. De altcum, prăsirea de altoi se recomandă pentru cari au grădini mari întocmai ca și pentru cari nu ar fi având unde cultiva poame multe, tărâmurii fiind strîmt și expus la vânturi sau furtuni etc. Spesele împreunate cu prăsirea altoilor sunt neînsemnate. Câteva unelte și material în preț de vre-o 10 fl. ajung pentru de a recolta mii de altoi. Știut e însă, că altoii cer muncă și îngrijiri fel și fel, mai ales primăvara. Cine nu întrevine cu stăruință, cu încordat zel și pricepere, nu o scoate la cale.

Dar' în proporție cu ce ea aduce, economia câmpului și ținerea vitelor câtă trudă nu reclamă, câte jertfe și încordări! Și totuși, mulți învățători și preoți neglijă grădinile și renunță astfel la venit sigur, mai ales sub cuvânt, că exploatarea câmpului ar fi mai rentabilă și că pe seama grădinei nu le-ar fi rămânând îndestul timp. Nu ni-se pare întemeiată această scusă nici chiar pentru cari stăpânesc moși întinse, multe brațe și timpul ce le prisosește fiind de ajuns pentru de a exploata moșiile și totodată grădinile. Cu atât mai puțin se nimerește acusa de mai sus când vorba e de moșiile îndatinate, câteva jugere arătură și fâneață, cari adese nu consumă decât jumătatea timpului de muncă. Restul ar trebui folosit între altele pentru cultivarea în regulă a grădinilor. Acei cari își impart timpul și precumpnesc împrejurările date, multe pot isprăvi, cine nu, lucră orbecând și fără spor.

Abstracție făcând de cari trăesc numai din lefșoară, neavând măcar grădina lor proprie, necum arături, fâneațe, vii etc., există la noi o seamă de învățători, mai puțin la număr, cari posed locuințe cu grădini și cel mult 1/2—3 jugere moșie la câmp sau nici atâta. Din puținul cât au, reamintim, unii scot câștig relativ mare, producând poame alese, struguri sau alte roade bănoase. Sunt însă și de cari au brațe venjoase și destoinicie în cultura pomilor și totuși, de leneși sau indolenți ce sunt, ei merg până a lăsa pustiite aceste grădini, singura lor avere productivă. Înadins zicem leneși și indolenți; căci ce alta e a petrece lungul timp de vacanțe eac'asa, în umblete zadarnice fără nici un rost.

O scădere, de cari pătinesc mulți din învățătorii altcum zeloși și diligenți, este că nu se îndură a cheltui pentru unelte, material etc. și se mulțămesc astfel cu o producție în mic, 30—100 pădureți sau jumătate atâția altoi, ca și când s'ar putea realiza câștiguri mari fără spese și muncă din greu. De dorit ar fi să înceapă cu producția în mare, care ea promite răsplată grasă.

Rari comune la noi, unde din cauza pământului sau a climei nu ar isbuti cu profit nici un fel de poame. Sunt earăși numeroase ținuturi, adese foarte largi, unde poamele isbutesc excelent. În regiunea vinului cum și aiurea, la adăpost, reușesc persecile și caisele, perele și prunele de soiuri gingașe și chiar migdalele, castanele nobile, nucile, pe scurt, mai toate felurile de poame. Soiuri răbdurii, d. e. alune uriașe, strugurei (coacăză), agriși etc. reușesc la noi pretutindenea fără excepție. De un timp încoace, poamele se bucură de trecere, care merge sporind. Poame de soiuri târzii și alese, îndeosebi mere, nuci, pere și prune pot fi vândute cu ridicata și aduc bun profit. Chiar și în anii puțin mănoși se expoartă dela noi sumedenie de mere și nuci. (Va urma).

Răsbunare fioroasă.

Am pomenit la timpul seu și noi despre «revoluția din Croația». Eată un amănunt, trist, și-am putea zice chiar sêlbatec, care ne arată unde poate împinge domnia ungurească pe popor, când l-a făcut să-și peardă răbdarea.

Îndeosebi în comitatul «Lica» țeranii catolici, au mare temere că Ungurii vor să-și despoaie de credința și de neamul lor, și pentru asta îi urêsc pe Ungurii cât nu se poate spune, și pe toți cari se arată cătuși de cât de-o pănură cu Ungurii.

Prin Septemvrie era ferebere mare, că Ungurii fac noue încercări de a le maghiarisa chiar biserica, de aceea țeranii păzau săptămâni întregi bisericile, de teamă să nu se trezească cu steag unguresc pe ele, că atunci le sunt pierdute!

Și pe când ațitarea era mai mare în popor, s'a întemplat că vre-o 3 slujbași dela catastru să meargă în Sjeniceac în treburi de comasație. Slujbașii erau cunoscuți ca «oamenii stăpânirii», maghiaroni! Repede s'a lătit vestea că ei vin să pună biruri noue! Țeranii s'au năpustit atunci asupra lor, și i-au omorât în chip îngrozitor! I-au tăiat ca pe porci, au împlântat în ei furci de fer, au tăiat carne din trupurile lor, ba țeranul Marc Paderariu s'a îmbiat să mănânce carnea friptă, dacă cineva îi plătește 1/2 litru de rachiu. Toma Lonciar a jucat pe stîrvurile lor zicând că-i cuminecă, și ridicând în sus pe nenorociții dintre cari numai unul mai trăia, îi întrebau tot felul de murdării. Mile Iurici a tras pe burta lui Brozovici 50 de băte când trăgea de moarte. Mile Bizici a rupt cu dinții carne de pe fața lor. Și altele de acest fel.

Lucrul e firos, negreșit, și arată unde poate duce ura nemărginită pe care stăpânirea ungurească o înmăgăzinează într'una, zeci de ani de-arîndul, în inimile popoarelor nemaghiare căzute pe pământul ei mână. Anul 1848 e firos și el în astfel de cruzimi, și e de învățătură, întemplările din Croația ar putea fi și ele, dar' nu le sunt! Ei par a crede că nu s'ar putea să mai urmeze un 48 și nu vreau să gândească ce ar putea fi atunci!

Nenorociții supuși croați sunt închiși și dați acum judecății. Dintre țeranii arestați contra a 34 s'a ridicat învinuirea de omor întreit; 3 sunt acușați pentru a fi luat parte la omor; toți apoi acușați pentru *revollă* și câțiva pentru *je-fuire*.

Judecată grea are să-și isbească negreșit. Și, când judeci că, în urma urmelor, cine e vina că astfel de cruzimi se pot întempla? trebuie să recunoști că adevăratul vinovat e: guvernul unguresc cel de acum și cele trecute, cari de zeci de ani desnădăduesc prin purtarea lor biete popoare și le împing spre astfel de hotăriri desnădăduite!

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barițiu.

Sz. 774—1897.

(275) 1—1

Arveresi hirdetiny.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenel közhirre teszi, hogy a szászvárosi és nagy-szebeni kir. járásbíróság 1895. és 97. évi 998 és 1112 számú végzése következtében Drasser Vincencz és „Transilvania” bizt társaság végrehajtó javára végrehajtást szenvedett ellen 290 frt és 141 frt s jár. erejéig 1895 évi február hó 21-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján felül és lefoglalt és 1638 frtra becsült szarvasmarhák, szekerek, edények és szóbabutorokból stb. álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíróság 9564—1897 sz. végzése folytán végrehajtást szenvedett lakásán Balomiron leendő eszközlésére **1897 évi november hó 19-ik napjának d. u. 1 órája** határidőül kituzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adadni.

Kelt Szászvároson, 1897 évi november hó 3-ik napján.

Kónya Ferencz
kir. bir. végrehajtó,

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍI, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĂȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000. (196) 23—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;	5) arêndează și exarêndează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897,

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, în Iunie 1897.

Direcțiunea.

Baie de aburi, basen și vane, în Orăștie

= Strada Ferăriei 8. =

Proprietatea d-lui S. Birthler.

Încălzire centrală! Cea mai mare eleganță și ocomoditate! Cea mai mare curățenie! Arangiament pentru toate trebuințele! Prețuri ieftine!

În baie se întrebunțează numai apă de riu strecurată!

Toate conductele (aparatele), pentru a fi asigurate contra ruginii, sunt făcute din aramă roșie! Fiecare vană e provăzută și cu un **douche!**

PREȚURILE BĂILOR:

Abonament pentru 12 băi de abur . 5 fl. || O baie singuratică de abur . . 50 cr.
Abonament pentru 12 băi de vană . 4 fl. || O baie singuratică de vană . . 40 cr.

În fiecare Duminecă baie comună de basen, à 25 cr. de persoană.

Ordinea de scăldat, în baia de aburi:

LUNI:	Domni.	VINERI:	Dame.
MARȚI:	Dame.	SĂMBĂTĂ:	Domni.
MERCURI:	Domni.	DUMINECĂ a. m.:	Domni.
JOI:	Dame.	DUMINECĂ d. a.:	baie comună.

Baia de vane stă la dispoziție atât pentru domni cât și pentru dame, în toate zilele.

Bilete și cărți de abonament se pot căpeta în însuși localul băii (Strada Ferăriei 8.), apoi în tipografa fraților Schuller, în prăvălia domnului F. F. Widmann și în cofetăria dlui J. Eisenburger.

Onoratul public este respectuos rugat prin aceasta, a onora baia mea prin întrebunțare numeroasă.

Cu toată stîma:

(263) 4—26

S. BIRTHLER.